

Naar de barbiesjes

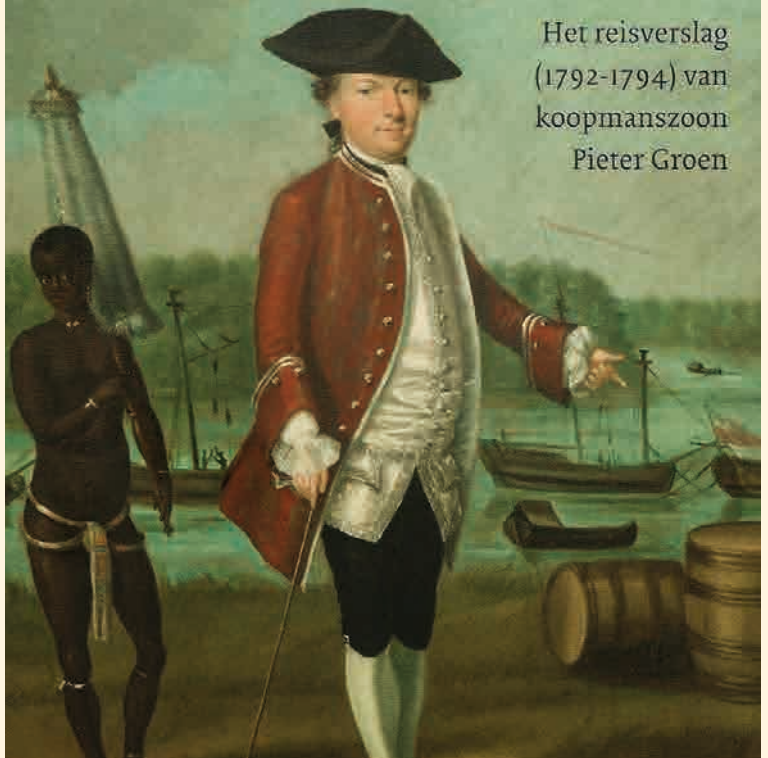
Je bent negentien jaar en koopmanszoon van een familie met belangen in West-Indië. Wat doe je dan? Je gaat op reis. Je vader mag dan wel op sterven liggen, maar jouw schip vertrekt en afscheid is toch genomen. Net als iedereen smokkel je wat spullen (je moet immers toch een beetje kunnen leven), er gaat iemand mee die een beetje op jou moet passen en – tja, als je wat moois tegen het lijf loopt, waarom niet? Nou, bijvoorbeeld omdat spannende nachten met jonge slavinnen, soms wat moeilijk te veroveren mulattinnen (zijn op zoek naar een vaste relatie, het liefst met een blanke) en eenzame blanke plantersvrouwen wel eens gevolgen kunnen hebben. Het is niet voor niets dat Groen een paar keer opgelucht meldt dat een zwangerschap is misgelopen. Andere redenen om na te laten om 'naar de Barbiesjes' te gaan is de reis vol gevaren en het ongezonde levensklimaat in het binnenland van Zuid-Amerika. Nog voor Groen goed en wel op weg gaat, moet naar Ramsgate worden uitgeweken; het schip loopt flinke averij op en Groen strandt in Engeland (waar hij verliefd wordt). Later, als Groen Demerara, Berbice en Suriname bezoekt, beleeft hij nog enkele hachelijke momenten, onder meer wanneer zijn boot omslaat en hij eronder vast komt te zitten. Hij schrijft er opmerkelijk luchtig over. Dat doet hij eigenlijk over alles. Bijna terloops meldt Groen dat hij zich indiaanse talen machtig heeft gemaakt. Allerlei veroveringen – het zijn er tientallen – meldt hij alsof het vanzelfsprekend is (in een apart, zevende dagboekje). Hij inspecteert koffieplantages (is dat het doel van de reis; het wordt niet duidelijk), gaat behoorlijk diep het binnenland

Een donjuan in de West

Jacco Hogeweg

Het reisverslag
(1792-1794) van
koopmanszoon
Pieter Groen

Een donjuan in de West.

Het reisverslag (1792 – 1794) van koopmanszoon Pieter Groen

Jacco Hogeweg

Balans, Amsterdam 2013, 256 blz., € 19,95

van Berbice in, danst met indianen en verkeert in de hoogste koloniale kringen. In het Nationaal Archief ligt een door Groen opgestelde woordenlijst Berbisich-Nederlands. *Een donjuan in de West* maakt deel uit van een reeks van zes verhalen die gekoppeld zijn aan de tentoonstelling *Het geheugenpaleis* van het Nationaal Archief. In deze serie onder meer ook boeken over vier eeuwen scheiding, het lot van een Haagse agent in bezettingstijd en vrouwen en de VOC. Jacco Hogeweg is verzocht zijn doctoraalscriptie taal- en letterkunde om te werken tot een boekje en is daar goed in geslaagd. Hij leidt het journaal van Groen in door achtergronden van zijn familie en van de plantagekolonies te schetsen en besluit met de

lotgevallen van Groen na afloop van zijn reis. Daarnaast is een uitgebreid verklarend notenapparaat, wat echter onhandig niet onderaan op de pagina, maar achter in het boek zit. Het is opmerkelijk hoe het met Pieter Groen afloopt. Teruggekomen in Holland trouwt hij met een nicht. Samen krijgen zij geen kinderen. Voor hem is er eigenlijk geen rol in het koopmanshuis en als twintiger wordt hij rentenier in Beverwijk. Daarna komt hij bijna niet meer in de archieven voor. Hij is actief bij de plaatselijke vrijmetselarij, is kwartiermeester bij de landmilitie en dat is het dan. In 1830 – hij is dan 56 – sterft hij berooid. Zijn beste jaren heeft hij dan allang gehad.

Ger Jan Onrust ■